

Motion till riksdagen 2024/25:2189

av **Kristoffer Lindberg m.fl. (S)**

Generationsskifte av lantbruk

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda hur staten ytterligare kan underlätta för generationsskiften av lantbruk och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För 90 år sedan fanns det 430 000 jordbruksföretag i Sverige; idag finns det cirka 56 000. De senaste 30 åren har ca 90 000 gårdar avvecklats samtidigt som Sveriges självförsörjningsgrad sjunkit från 75 % till 50 %. En stor del av marken brukas förvisso fortfarande men lantbruken har blivit färre och betydligt större.

Sverige behöver öka sin självförsörjningsgrad vad gäller såväl livsmedel som andra råvaror. Detta för att vi som samhälle ska vara mindre sårbart för händelser i vår omvärld. Svensk matproduktion är en del av vårt totalförsvar och en nationell angelägenhet.

För att öka vår självförsörjningsgrad vad gäller livsmedel så måste livsmedelsproduktionen öka, både genom att lantbruken blir fler och genom att befintliga lantbruk ges goda förutsättningar att skala upp sin produktion.

Under 2023 uppger Jordbruksverket att nära 40 % av svenska jordbruksföretagare var 65 år eller äldre. Om vi ska klara att öka vår livsmedelsproduktion så behöver vi göra allt vi kan för att underlätta för ett generationsskifte inom lantbruket. Färre och allt större lantbruk innebär att det krävs än mer kapital för att ta över ett jordbruksföretag. När en äldre lantbrukare säljer sin verksamhet till någon yngre, inte sällan barn eller barnbarn, så är det en ganska omfattande process. För den som skall köpa är det ofta ett stort steg förknippat med mycket stora kostnader.

Många av dagens moderna lantbruk är företag där stora investeringar gjorts i form av maskinparker, byggnader, anläggningar och utrustning. Dessa tillgångar kan uppgå till betydande värden och därför bör det ses som en självklarhet att lantbrukare som säljer sin verksamhet till nästa generation får rimligt betalt för sitt företag. Det är dock inte en självklarhet att en yngre generation har de ekonomiska möjligheter som behövs för att ta

över verksamheten. Vi riskerar då att lantbruket, istället för att generationsskiftas, avvecklas. Det kan i sin tur leda till att Sveriges självförsörjningsgrad istället minskar.

Hos Jordbruksverket finns ett startstöd du kan ansöka om, givet att du är 40 år eller yngre och startar, tar över eller skalar upp ett jordbruksföretag inriktat på primärproduktion, exempelvis mjölk- eller köttproduktion, växtodling eller odling av energi-grödor och biodling. Detta statliga stöd uppgår till 150 000 kronor om produktionspotentialen motsvarar ett deltidsarbete på minst 860 timmar och 300 000 kronor om produktionspotentialen motsvarar ett heltidsarbete på minst 1 720 timmar.

Det statliga stödet genom Jordbruksverket är bra och kan vara till viss hjälp för att underlätta generationsskiften. Dock är stödet ytterst begränsat med tanke på de stora summor övertagandet av ett lantbruk i praktiken kan innebära. Utöver att genomföra en översyn av nivån på det statliga stödet bör det därför även utredas hur staten ytterligare kan underlätta för generationsskiften av lantbruk. En sådan utredning bör exempelvis se över möjligheten till statliga lån för generationsskifte av lantbruk.

Kristoffer Lindberg (S)

Sanna Backeskog (S)

Patrik Lundqvist (S)

Linnéa Wickman (S)